teaduse dotsendiks ja a. 1893 soome keele ning kirjanduse professoriks. S. arvukaist uurimisrännakuist välismail nimetatagu teekondi liivlaste juurde (1888, 1912), Ungarisse (1888, 1896), Aunusesse (1889), vepslaste (1889, 1916) ja vadjalaste juurde (1889, 1909) ning Eestisse (1889–90, 1905). S. on 1909. a. peale Soome-Ugri Seltsi esimees, 1920. a. saadik Õp. E. S.-i auliige, Soome Teaduse Akadeemia asutajaid (a. 1908) ja selle esimees aa. 1913—14, Eesti Kirj. Seltsi auliige a.-st 1911. S. oli 1917—18 haridusministriks, 1926—27 esiti haridus-, siis välisministriks, 1927. a. kevadel nimétati ta Soome saadikuks Taanisse. — S. teaduslik produktsioon on väga laialdane, millest suurem osa valgustab kas otseselt või vähemalt kaudselt ka eesti keele ajalugu. Tema tähtsam teos on »Yhteissuomalainen äännehistoria« (Helsingi, 1890–91), kus suurtes joontes selgitatakse läänemere-soome keelte, nende seas ka eesti konsonantismi ajalugu. Muudest töödest keeleteaduse alalt nimetatagu: Zur Geschichte der Tempus- und Modusstammbildung in den finnisch-ugrischen sprachen (JSFOu II, 1887, ka eriraamatuna Helsingis, 1886), Über quantitätswechsel im finnisch-ugrischen (JSFOu XIV_3 1896), Über transskription der finnisch-ugrischen Sprachen (FUF I, 1901), Über die sprachrichtigkeit. Mit besonderer berücksichtigung des finnischen sprachgebrauchs (FUF IV, 1904), Zur herkunft und chronologie der älteren germanischen lehnwörter in den ostseefinnischen sprachen (JSFOu XXIII, 1906), Aus dem gebiet der lehnbeziehungen (FUF XII, 1912); Über art, umfang und alter des stufenwechsels im finnisch-ugrischen und samojedischen (FUF XII, Anz., 1912, ka eriraamatuna Helsingis, 1914), Bibliograph. verzeichnis der in der literatur behandelten älteren germanischen bestandteile in den ostseefinnischen sprachen (FUF XIII, 1913, ka eriraamatuna Hels., 1912–13). Põhjapaneva tähtsusega töid on S. avaldanud ka folkloori ja kultuur-ajaloo alalt, näit.: Kullervo-Hamlet. Ein sagenvergleichender versuch (FUF III, 1903; VII, 1907; X, 1910), Väinämöinen ja Joukahainen (Suomal. Tiedeakatemia, 1913, ka eriraamatuna 1913), Suomensukuisten kansojen esihistoria (Maailmanhistoria, II, 1917), J. N. Smirnow's untersuchungen über die ostfinnen (JSFOu XVII_4, 1900). A. 1901 peale ilmub S. toimetusel ja juhatusel »Bibliographie der finnisch-ugrischen sprach- und volkskunde (FUF I jj.), mis käsitleb kirjandust alates 1900. aastaga. S. Soome keele grammatikad on tunduvalt mõjustanud ka uuemaid eesti keeleõpetusi (alates H. Põllu omaga). S.-t kui õpetlast iseloomustab üheltpoolt erandiliselt põhjalik ainestikutundmine ja suur analüüsivõime, teisalt aga avarate vaatekohtade omamine ja eriliselt tugev sünteesi võime. Ta on soome-ugri keeleteaduses, folklooris ja etnograafias üksikasjalikult selgitanud palju eriküsimusi, kuid veel enam on talle osaks saanud sesse laande ajada suuri sihte ja magistraalkraave. Väga viljakaks on osutunud eesti ja meie sugukeelte uurimisele tema kuulus astmevaheldusteooria.

Helsingin Yliopisto II (1925); Pvl. 1924, nr. 56; Post. 1924, nr. 57; E. Kirj. 1924, nr. 2; E. Keel 1924, lk. 129—33.

A. S-te.

SIEVERS, Carl Georg, krahv, muinasuurimise harrastaja, sünd. 31. VIII 1814 Volmari maakonnas Bauenhofi mõisaomaniku pojana, sai hariduse kodus ja Tartu gümnaasiumis, astus vene sõjaväe-teenistusse, kust aga varssi lahkus ja vanemailt pärandatud Ostrominsky mõisa, hiljemini Bauenhofi asus pidama. Vanemas eas elas ta oma villas Võnnu lähedal, kus suri 19. VII 1879. S.-il olid laialdased huvid teaduslikkude küsimuste vastu. Alguses oli ta eriti huvitatud loodusteadusest, hiljemini, elu lõppaastail, alates 1871. a., andus ta prof. C. Grewingk'i äratusel aga läänemeremaade Läti Henriku aegse ajaloo ja eriti veel kaugema mineviku, esiaja, uurimisele. Olgugi, et tal puudus tarviline kool ja selle tagajärjel küllaldane kriitiline suhtumine küsimustesse, võimaldas ta sotsiaalne ja varanduslik seisund talle ette võtta laialdasi sõite ja muinasteaduslikke kaevamisi. S.-i peateene seisabki selles, et ta välja kaevas ja muuseumesse (eriti Tartu Õp. E. S.-i muuseumi) toimetas hulga materjali kiviaja, iseäranis aga vanema ja noorema raua-aja kohta, mis veel tänini moodustab S.-i kodukoha ümbruskonna, Põhja-Läti muinasaja ainestiku valdava osa. Ka Eestis on ta kaevanud, olgugi võrdlemisi vähe, ja nimelt Nõo klk.-s, eriti Unipihas, ja Saaremaal. Mainitagu, et S. oli selle teooria isaks, mille järgi meie varema raua-aja kivikalme peeti normannide kivilaevadeks. Oma töödest esines ta aegajalt aruannetega Tartus Õp. E. S.-is ja Loodusuurijate Seltsis, Riias Ajal. ja Muinsuste Seltsis ja Berliinis antropoloogide seltsis, ja need ilmusid mainitud seltside väljaandeis. Märked Saaremaa-reisi kohta avaldas R. Hausmann vihus »Publikationen des Vereins zur Kunde Ösels« II (Riia, 1898).

Verhandl. d. Berliner Gesellsch. f. Anthropologie, Ethnol. u. Urgesch., 1879, lk. 406. — Verh. GEG XXII, 1, lk. 55. *H. M-a.*

SIGISMUND II AUGUST, Poola kuningas, sünd. 1. VIII 1520 Sigismund I pojana, valiti veel isa eluajal okt. 1529 Leedu suurvürstiks ja dets. s. a. Poola kuningaks. Tegelikult